

Luku 18

Suomen autonomian synty

Oppikirjan sivut 168-179

Kustaa IV Aadolf

Napoleon

Aleksanteri I

Määrittele:

a) **Mannermaasulku**

- **Napoleonin julistama kauppasaarto, jonka avulla Ranska pyrki kukistamaan Ison-Britannian.**

b) **Autonomia**

- **Itsehallinto; Suomella osana Venäjää v. 1809–1917.**

c) **Porvoon valtiopäivät**

- **Suomen säätyjen edustajien kokous Porvoossa vuonna 1809; nykyään myös nimitys Porvoon maapäivät.**
 - **säätyjen uskollisuudenvala keisari Aleksanteri I:lle**
 - **keisarin hallitsijanvakuutus**

d) **historiapolitiikka.**

- **Historian tarkoituksellinen käyttö poliittisten päämäärien ajamiseksi.**

Tehtävä 1. Miten kansainvälinen politiikka vaikutti Suomen alueeseen 1800-luvun alussa?

- 1. Ranska asetti mannermaasulun Isolle-Britannialle.**
- 2. Ruotsi ei lähtenyt mukaan kauppasaartoon.**
- 3. Venäjä ja Ranska sotivat keskenään v. 1807, ja sota päättyi Ranskan voittoon. Rauhanehtojen mukaan Venäjän piti taivuttaa Ruotsi mukaan kauppasaartoon.**
- 4. Ei onnistunut, joten Venäjä hyökkäsi Ruotsia vastaan ja valloitti Suomen alueet.**
- 5. Ruotsalaisten joukot Suomessa olivat heikot – Venäjä valtasi Suomen.**
- 6. Venäjän keisari pelkäsi Ranskan hyökkäystä Venäjälle ja halusi rauhoittaa Suomen alueen.**
- 7. Suomi sai autonomian.**

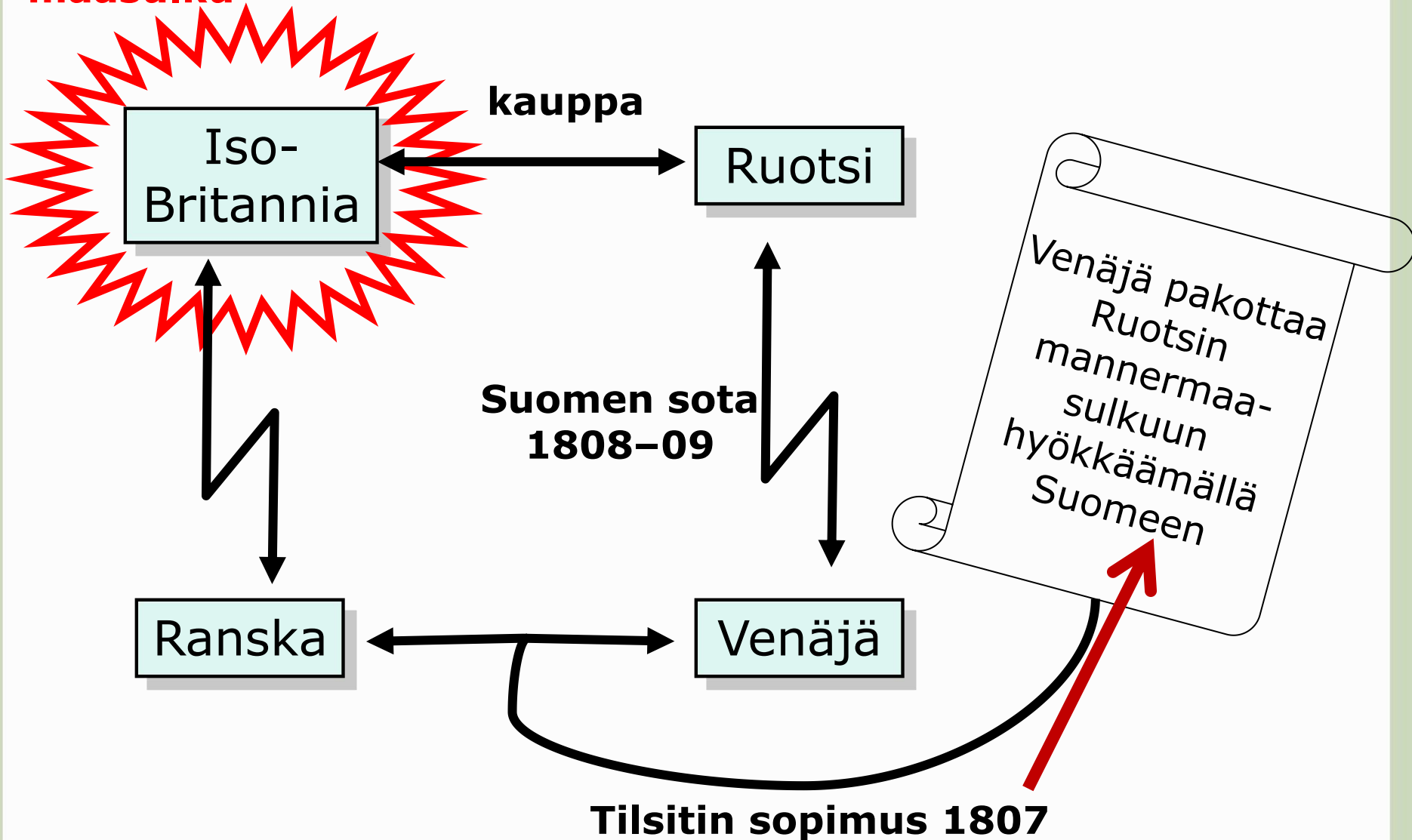
Eurooppa 1807

- Keski-Eurooppa Napoleonin Ranskan vallassa
- Britannia hallitsi meriä
- Ruotsi toimitti puutavaraa Britannian laivojen valmistukseen
- Ranskan ja Venäjän keisarien tapaaminen Tilsitissä

**Manner-
maasulku**

Suomi liitetään Venäjään (tehtävä 1.)

Suomen sodan tausta

- **Suurvaltapolitiikkaa**
 - Suomi sivuseikkana Napoleonin ja A I:n Euroopan jaossa
- **Napoleonin valtakymykset – esteenä Englanti**
- **1806 Englanti kauppasaartoon (mannermaasulku)**
- **1807 Tilsitin sopimus; Venäjä painostaa Ruotsin mukaan kauppasaartoon**
 - Suomi palkkioksi
- **Kansainvälistä politiikkaa!**

HAMINAN RAUHA 17.9.1809

Mistä sovittiin:

- **toimet I-B:tä vastaan, uudet rajat, omaisuuskysymykset...**
 - **Suomen länsirajan määrittelemineen, myös "Vanha Suomi"**
- **Suomen alue kasvoi! (Lappi + itäosat)**

RUOTSI

Savonlinna

Sortavala

VANHA SUOMI

Lappeenranta

Käkisalmi

1743

1721

Hamina

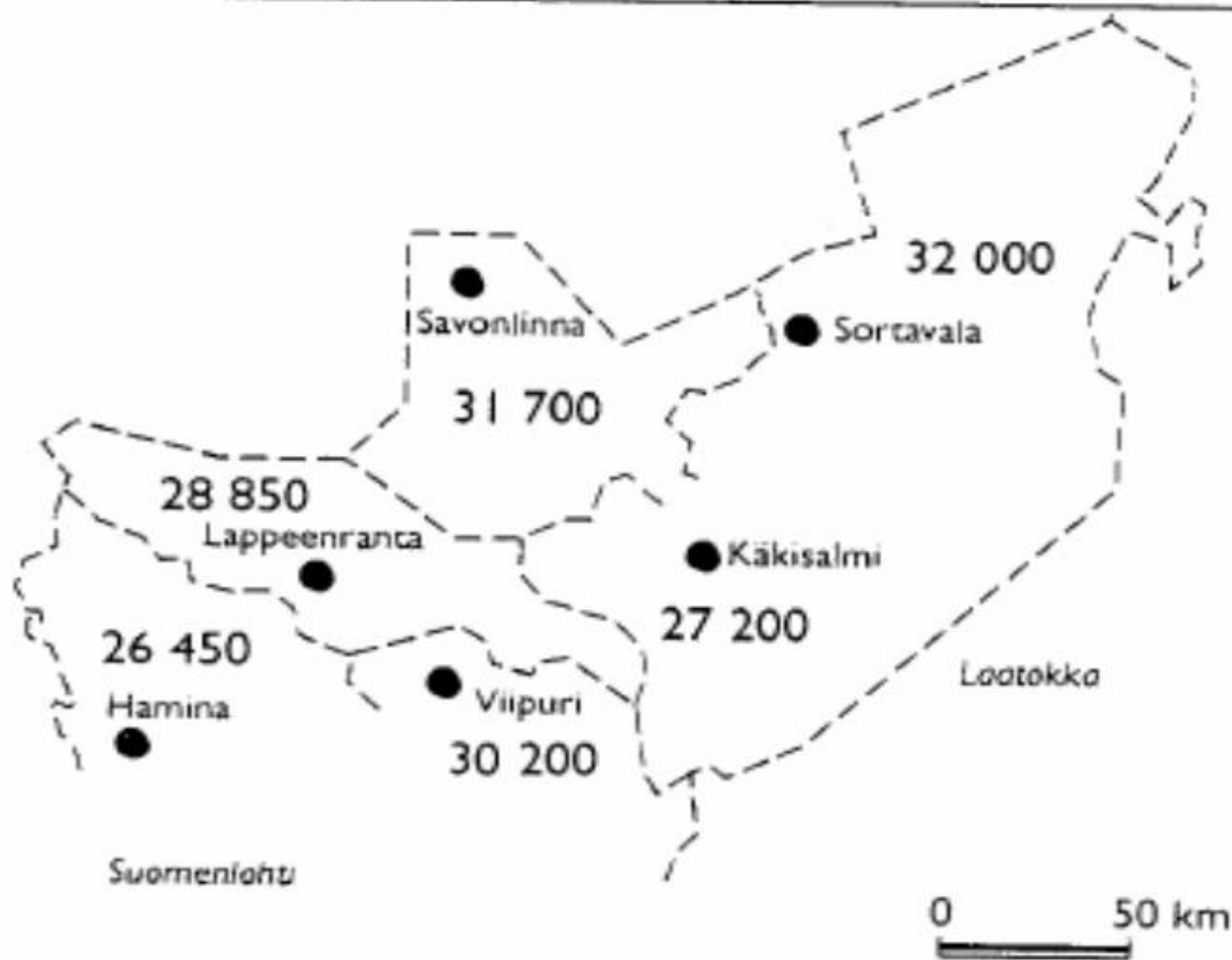
Viipuri

Laatokka

Suomenlahti

Pietari

VENÄJÄ

HAMINAN RAUHA 17.9.1809

- **Ruotsi-Suomen yhteinen historia päättyy**
- **Suomen yhteydet Ruotsiin eivät katkenneet**
- **Suomessa alkoi yli 100 v. rauhan kausi**
- **Venäjästä Itämeren johtava suurvalta**
- **Pietarin turvallisuus parani**

Tehtävä 2.

Miksi Venäjä myönsi Suomelle autonomian?

1. **AI halusi rauhoittaa oloja.**
2. **Pietarin turvaaminen.**
3. **Ei ollut voimia kukistaa Suomea.**
4. **Venäjä uskoi sen vähentävän vihamielisyyttä venäläisiä kohtaan, estävän kapinointia.**
5. **Ranskan (Napoleonin) pelko:**
 - Venäjä halusi, että suomalaiset ovat Venäjän puolella mahdollisessa sodassa Ranskaa tai Ruotsia vastaan haluttiin.
6. **Oli normaali käytäntö, Suomi ei ollut ainoa.**
 - Muutamilla muilla alueilla oli autonomian, koska se oli käytännöllisin ratkaisu. Venäläisiä virkamiehiä olisi ollut vaikea rekrytoida täysin Venäjän alaisuuteen liitetyn alueen hallintoon.
7. **Venäjä oli kehittymätön ja se halusi uudistua; valloitetuilla alueilla oli sopiva kokeilla uudistuksia.**
8. **Keisarilla valmiiksi laajat valtaoikeudet.**

ME ALEXANDER I.,

Jumalan Armosta,

Kejsari ja Itsevaldias yli koko Ryssänmaan etc. etc. etc.

Suuri Ruhtinas Suomen maasa etc. etc.

Teemme tietäväxi: Että sitte kuin ME Sen Korkeimman edeskatsomisesta olemma ottaneet Suuren Ruhtinan maan Suomen hallituxemme ala, olemma ME tämän kautta tahtoneet vahvistaa ja kiinittää Maasa olevan Christillisen Opin ja perustuslait niin myös niitä vapauxia ja oikeuxia, kuin kukin Sääty nimitetysä Suuresa Ruhtinan maasa erinomattain, ja kaikki sen Asuvaiset yhteisesti, niin ylhäiset kuin alhaiset tähän saakka Constitutionin eli säättämisen jälkeen ovat nautinneet; Lupaamme myös pitää kaikkia niitä etuja ja asetuxia vahvana ja järkähtämättämänä heidän täydellisesti voimasansa. Suuremmaxi visseydexi olemma ME tämän Vakutus-Kirjan MEIDÄN omalla kädellämme ala kirjoittaneet. Annettu Boråsa sinä 15/27 päivänä Maalis-Kuusa 1809.

Pääkirja on korkiammasti omalla kädellä allekirjoitetu

ALEXANDER.

Säädyt Porvoon valtiopäivillä

- **Yhteensä 127** edustajaa
 - **Aatelissäädylä** oli kaikkiaan **70** edustajaa Raatihuone
 - **Porvarissäätä** 19
 - **Pappissäätä** edusti 8 Kymnaasirakennus
 - **Talonpoikaissäätä** 30 A.F. Orraeuksen talo

PORVOON VALTIOPAIVÄT 1809 →

AUTONOMIA

- **Säätyjen uskollisuudenvala**
- **Keisarin hallitsijanvakuutus** (1809, 1825, 1855, 1881, 1894)
 - **PANAANI** (KIVA = Kustaa IV Aadolf)

1. Uskonto

2. Ruotsin vallan aikaiset lait

3. Säätyjen etuoikeudet

Tehtävä 3. Mitä muutoksia ja uudistuksia Suomessa tapahtui autonomian alussa?

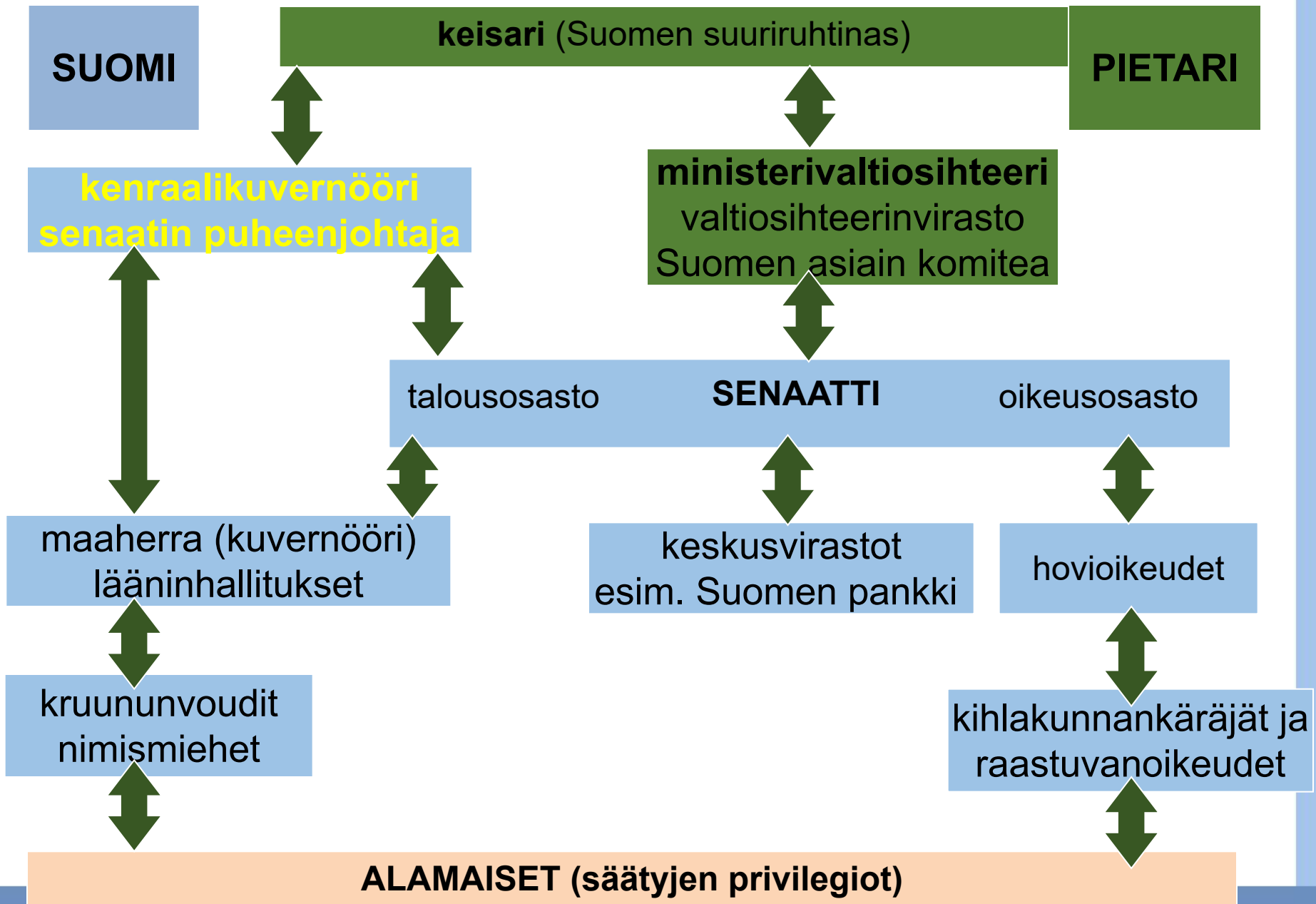
- 1. Suomi sai oman keskushallinnon.**
- 2. Päätöksenteko siirtyi Suomeen, keisari kuitenkin käytti ylintä päätösvaltaa.**
- 3. Uusia virkoja perustettiin.**
- 4. Senaatti vastasi taloudesta, kerätyt verot jäivät suomalaisten omaan käyttöön.**
- 5. Suomeen tuli omat tullirajat.**
- 6. Uusia keskusvirastoja, kuten posti ja tullilaitos.**
- 7. Pääkaupunki siirrettiin Turusta Helsinkiin vuonna 1812.**
- 8. "Vanhan Suomen" alueet liitettiin takaisin.**
- 9. Ruotuarmeija lakkautettiin.**

TEHTÄVÄ 3.: Autonomian vaikutukset

→ **Vain ulkopolitiikka ja keisari yhteisiä!**

- **tärkeimpien virkamiesten nimitys, lakien vahvistus**

Autonomisen Suomen hallinto

Tehtävä 4.

a) Miten tulkinnat Porvoon valtiopäivistä ja autonomian synnystä ovat muuttuneet?

- 1830-l Israel Hwasser esitti tulkinnan, että Suomi syntyi Porvoon valtiopäivillä.
 - Hänen näkemyksensä ei kuitenkaan saanut aikanaan kannatusta.
- Hwasserin ajatukset saivat kannatusta 1850-luvulla, kun suomalaiset halusivat korostaa ja kehittää Suomen valtiollista asemaa.
- 1800-l lopulla ja 1900-l alussa (venäläistämiskausina) suomalaisten tulkinnaksi vakiintui käsitys, että Porvoon valtiopäivillä tehtiin valtiosopimus: Keisari tunnusti Suomen sisäisen autonomian ja valtiopäivät hyväksyi keisarin suuriruhtinaakseen.
- Vasta 1900-l loppupuolella valtiopäivät nähtiin ilman nationalistisia päämääriä ja Suomessa myönnettiin valtiopäiviin aikaisemmin liittynyt historiapolitiikka.
- **Venäläisten aikaistulkintoja pidetään nykyään perusteltuina ja keisarin puheita Porvoossa lähinnä kohteliaisuuksina.**

Tehtävä 4.

b) Miten historiapolitiikka on vaikuttanut näihin tulkintoihin?

- Kun oli tarve korostaa Suomen valtiollista asemaa, Porvoon valtiopäivät nähtiin hohdokkaana tilaisuutena, jonne kansa oli kokoontunut yhtenäisenä.
- Suomessa korostettiin myös Aleksanteri I:n lausahdusta ”Suomi on korotettu kansakunnaksi kansakuntien joukkoon”.
- Autonomian ollessa uhattuna virkamiehillä oli tarve korostaa, että autonomia perustuu sopimukseen ja lakeihin.
- **Venäläiset virkamiehet taas korostivat, etteivät Aleksanteri I:n sanat synnyttäneet Suomea eivätkä ne sido hänen seuraajiaan.**